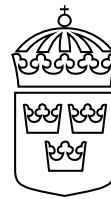

Regeringens skrivelse

2019/20:82

Riksrevisionens rapport om föråldrade it-system i statsförvaltningen

Skr. 2019/20:82

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 11 februari 2020

Stefan Löfven

Anders Ygeman
(Infrastrukturdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i rapporten Föråldrade it-system – hinder för en effektiv digitalisering (RiR 2019:28).

Riksrevisionens övergripande iakttagelse är att det finns föråldrade it-system hos ett stort antal myndigheter och att den bilden tidigare inte har varit känd av statsförvaltningen som helhet. Flertalet myndigheter har enligt Riksrevisionen inte gjort tillräckligt för att hantera och förhindra situationen och utifrån de iakttagelser som har gjorts under granskningen verkar regeringen enligt Riksrevisionen vara omedveten om den aggregerade risk som föråldrade it-system utgör för statsförvaltningen som helhet. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att vidta åtgärder för att följa och utvärdera frågor kopplade till föråldrade it-system i statsförvaltningen samt att ta fram stöd för myndigheterna så att de kan arbeta mer effektivt med problemen kring föråldrade it-system och den fortsatta digitaliseringen.

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning och noterar att Riksrevisionen funnit att it-system hos ett stort antal myndigheter är föråldrade, och att ett flertal av dessa system är av verksamhetskritisk karaktär. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att föråldrade it-system påverkar myndigheternas verksamhetsutveckling och försvårar fortsatt digitalisering. Det riskerar vidare att tränga undan innovationsförmåga och kan medföra stora risker ur ett informations-säkerhetsperspektiv. Regeringen delar dock inte Riksrevisionens bedömning att regeringen varit omedveten om den aggregerade risk som föråldrade it-system utgör för statsförvaltningen som helhet. Såsom

framgår av skrivelsen har regeringen vidtagit åtgärder och arbetat systematiskt under flera års tid för att följa upp och hantera flera av de risker som Riksrevisionen pekar på.

Regeringen har bl.a. vidtagit åtgärder för att förbättra uppföljningen av myndigheternas digitalisering inom områdena digital mognad, strategiska it-projekt och informationssäkerhet. En viktig åtgärd är inrättandet av Myndigheten för digital förvaltning som har i uppgift att följa och analysera utvecklingen av den offentliga förvaltningens digitalisering. Vidare har regeringen vidtagit åtgärder för att ge stöd till myndigheterna, bl.a. genom en expertgrupp för digitala investeringar och genom uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om riktade utbildningsinsatser till statliga myndigheter, kommuner och landsting för att höja nivån på informationssäkerhetsarbetet i offentlig sektor. Det pågående arbetet ligger enligt regeringens uppfattning väl i linje med Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer.

I och med denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Innehållsförteckning

Skr. 2019/20:82

1	Ärendet och dess beredning	4
2	Riksrevisionens iakttagelser.....	4
3	Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser	6
4	Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser	7
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 februari 2020	82

1 Ärendet och dess beredning

Riksrevisionen har granskat förekomsten av föråldrade it-system i statsförvaltningen. Granskningen redovisas i rapporten Föråldrade it-system – hinder för en effektiv digitalisering (RiR 2019:28), se *bilagan*. Riksdagen överlämnade rapporten till regeringen den 15 oktober 2019. I denna skrivelse behandlar regeringen de iakttagelser och rekommendationer till regeringen som Riksrevisionen har redovisat i sin rapport.

2 Riksrevisionens iakttagelser

Syftet med Riksrevisionens granskning har varit att undersöka förekomsten av föråldrade it-system i statsförvaltningen samt om myndigheterna och regeringen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att dessa system inte ska utgöra ett hinder för en effektiv digitalisering. Med begreppet föråldrat system avser Riksrevisionen ett verksamhetskritiskt system/applikation systemet som inte längre uppfyller verksamhetens behov. De frågeställningar som besvarats i granskningen är om:

- myndigheterna har vidtagit tillräckliga åtgärder för att hantera problematik kopplad till föråldrade it-system, och
- regeringen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att hantera problematik kopplad till föråldrade it-system.

Riksrevisionen beskriver följande sammanfattande iakttagelser. Det finns många föråldrade it-system hos myndigheter och den bilden har tidigare inte varit känd av statsförvaltningen som helhet. Flertalet myndigheter har inte gjort tillräckligt för att hantera och förhindra situationen. Utifrån de iakttagelser som har gjorts under granskningen verkar regeringen enligt Riksrevisionen vara omedveten om den aggregerade risk som föråldrade it-system utgör för statsförvaltningen som helhet. Riksrevisionen framhåller att de granskade myndigheternas it-kostnader uppgår till ungefär 19 miljarder kronor årligen och Riksrevisionen påpekar att den bristande effektivitet som kan kopplas till föråldrade it-system är väsentlig ur ett budgetperspektiv.

Riksrevisionen bedömer att ett stort antal myndigheter inte har någon process för att löpande kunna utvärdera hur väl it-stödet bidrar till kärnverksamhetens måluppfyllelse och flera myndigheter har även otillräcklig kunskap om it-kostnader och risker. Enligt Riksrevisionen har närmare 60 procent av myndigheterna system som saknar dokumenterade livscykelplaner med tillhörande underlag. Riksrevisionen bedömer även att det finns brister i den existerande livscykelhanteringen, och konstaterar vidare att även löpande dokumentation i utvärderande form som kopplar förvaltningsplaner till förstudier inför beslut om eventuell nyutveckling ser ut att saknas. Riksrevisionen menar att denna ofullständiga dokumentation för myndigheternas it-system gör det svårt för myndigheterna att ta medvetna och välriktade beslut om sin it-miljö.

Enligt Riksrevisionen har Regeringskansliet endast kunskap om att det finns föråldrade it-system hos 15 av de 31 myndigheter som i rapporten anges som riskgrupp. Samtliga dessa 15 myndigheter faller enligt Riksrevisionen inom kategorin ”svårigheter med ett stort antal system”. Enligt Riksrevisionen har Regeringskansliet endast för fyra av de 31 myndigheterna i riskgruppen detaljerad kunskap om vilka konsekvenser förekomsten av föråldrade it-system får för myndighetens fortsatta digitalisering eller för möjligheten att upprätthålla en nödvändig nivå av informationssäkerhet. Riksrevisionen framför att problematiken kring föråldrade it-system skapar en undanträngning av myndigheters innovationsförmåga och möjlighet att ta till sig ny digital teknik och att det skapar bristande hushållning med statens medel. Riksrevisionen menar att mängden föråldrade it-system försvårar eller direkt hindrar möjligheten till informationsutbyte och kopplingar mellan myndigheter, mellan myndigheter och privata aktörer samt mellan myndigheter och enskilda medborgare. Sammantaget anser Riksrevisionen att myndigheter överlag har svårt att ta välgrundade ställningstaganden kring sina it-system.

Riksrevisionen noterar att Regeringskansliet i granskningen enbart har lämnat övergripande svar och enligt Riksrevisionen framgår det inte om Regeringskansliet vet vilka konsekvenserna av föråldrade it-system är. Riksrevisionen konstaterar att detta är i enlighet med den svenska förvaltningsmodellen som bygger på att myndigheterna i stor utsträckning ska utforma sin verksamhet under eget ansvar och att det i det ansvaret ingår att undanröja eller reducera de effekter som föråldrade it-system kan ge. Samtidigt påpekar Riksrevisionen att föråldrade it-system är ett utbrett problem som har stor påverkan, inte bara på den enskilda myndigheten utan även på förvaltningen som helhet.

Riksrevisionen menar att regeringen visserligen har vidtagit vissa övergripande åtgärder kring digitalisering som indirekt kan ha positiva effekter på frågan om föråldrade it-system men att det faktum att regeringen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa att problemen reducerats eller undanröjts kan ses som att regeringen är omedveten om den aggregerade risk som föråldrade it-system utgör för hela Sveriges statsförvaltning. Riksrevisionen menar att läget är så allvarligt och utbrett att det är, och har varit, ett hinder i arbetet med att digitalisera statsförvaltningen. Riksrevisionen anser att regeringen ofrånkomligen har i uppgift att säkerställa att man åtminstone på en aggregerad nivå skaffar sig kunskap kring myndigheternas förutsättningar att hantera föråldrade it-system. Riksrevisionen menar att regeringen bör vara medveten om vilken påverkan dessa svåra förutsättningar får på statsförvaltningens fortsatta digitaliseringsarbete som helhet.

Baserat på dessa iakttagelser riktar Riksrevisionen följande rekommendationer till regeringen:

- Regeringen bör överväga att ta fram ett stöd för myndigheterna för att underlätta för dem att arbeta effektivt med problemen kring föråldrade it-system och den fortsatta digitaliseringen.
- Regeringen bör ge lämplig aktör i uppdrag att följa och utvärdera frågor kopplade till föråldrade it-system i statsförvaltningen för att säkerställa löpande kunskap om myndigheternas förutsättningar och situation.

3 Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen noterar att Riksrevisionen i sin granskning har funnit att det finns föråldrade it-system hos ett stort antal myndigheter är föråldrade, och att ett flertal av dessa system är av verksamhetskritisk karaktär. Regeringen delar dock inte uppfattningen att förekomsten utgör helt ny kunskap för regeringen och statsförvaltningen. I Ekonomistyrningsverkets (ESV) rapport Myndigheters strategiska it-projekt, it-kostnader och mognad (ESV 2018:30) från 2018 konstaterar ESV att merparten av myndigheternas strategiska it-projekt har fokus på att ersätta eller modernisera befintliga system för att undvika föråldrade tekniska lösningar. Detta stärks ytterligare av slutrapporten från Expertgruppen för digitala investeringar (SOU 2018:72), i vilken expertgruppen konstaterar att en del av de it-investeringar som analyserades hade som utgångspunkt att ersätta system som blivit föråldrade och hade en hämmande inverkan på myndighetens förutsättningar att utveckla sin verksamhet.

Risker med föråldrade it-system är ett generellt och välkänt problem hos de flesta organisationer med omfattande och långvarig it-verksamhet. Liknande iakttagelser som de Riksrevisionen nu har gjort kring problem med föråldrade it-system i statsförvaltningen har även gjorts inom andra sektorer. Svenska myndigheter var tidigt ute med att digitalisera sin verksamhet i jämförelse med myndigheter i många andra länder. Den tidiga utvecklingen har givetvis varit positiv, men har även lett till att flera myndigheter i dag har kvar gamla it-system som har svårt att möta verksamhetens aktuella krav, något som ytterligare kompliceras av den snabba utvecklingen där även relativt modern teknik snabbt kan bli föråldrad.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att föråldrade it-system påverkar myndigheternas verksamhetsutveckling och försvårar fortsatt digitalisering, riskerar att tränga undan innovationsförmåga och kan leda till stora risker ur ett informationssäkerhetsperspektiv. Regeringen delar även delvis Riksrevisionens slutsatser om att flera av de granskade myndigheterna inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att hantera problematik kopplad till föråldrade it-system, samt att flera av de granskade myndigheterna inte heller i tillräcklig utsträckning arbetar på ett systematiskt sätt och nyttjar de verktyg som finns till hands för att adressera problemen. Samtidigt är regeringen av uppfattningen att Riksrevisionens iakttagelser vad gäller myndigheternas nyttjande av tillgängliga verktyg baseras på en något onyanserad och delvis förlegad syn på vilka verktyg som kan anses vara rådande god praxis.

Vad gäller regeringens kunskap om omfattning, orsaker och konsekvenser av myndigheternas föråldrade it-system instämmer regeringen delvis i Riksrevisionens bedömning att kännedomen i vissa delar varit begränsad inom Regeringskansliet. Samtidigt konstaterar regeringen, i likhet med Riksrevisionen, att myndigheternas befogenheter

att besluta om hur de egna uppgifterna ska lösas är en viktig komponent i den svenska förvaltningen. Detta lägger grunden för att myndigheterna på ett självständigt sätt ska kunna sköta sin dagliga verksamhet effektivt och rättssäkert. Enligt myndighetsförordningen (2007:515) ansvarar myndighetens ledning inför regeringen för verksamheten och ska bl.a. se till att den bedrivs effektivt. I det ansvaret ingår att informera regeringen om omständigheter som gör att verksamheten inte kan utvecklas i enlighet med riksdagens och regeringens mål för verksamheten och myndighetens uppdrag. Ett sådant exempel skulle kunna vara förekomsten av föråldrade it-system. I den löpande dialogen ställer regeringen således frågor och följer kontinuerligt upp frågor om bl.a. föråldrade it-system i förhållande till enskilda myndigheter.

Regeringen delar inte Riksrevisionens bedömning att regeringen har varit omedveten om den aggregerade risk som föråldrade it-system utgör för statsförvaltningen som helhet. Såsom påpekats ovan har liknande observationer gjorts vid analyser av myndigheternas strategiska it-investeringar både av ESV och Expertgruppen för digitala investeringar. Såsom framgår av avsnitt 4 har regeringen även vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med problemen.

Regeringen har även följt utvecklingen av myndigheternas systematiska informationssäkerhetsarbete genom exempelvis Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) kartläggning ”En bild av myndigheternas informationssäkerhetsarbete 2014 - tillämpning av MSB:s föreskrifter” samt Riksrevisionens tidigare granskningar på området (se t.ex. RiR 2016:8, RiR 2014:23 samt RiR 2007:10). Regeringen har även följt upp de bevakningsansvariga myndigheternas informations-säkerhetsarbete, bl.a. genom uppdrag till bevakningsansvariga myndigheter att analysera och bedöma informationssäkerheten i den egna verksamheten (dnr Ju2017/05787/SSK) och uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att bidra till ökad kunskap om informationssäkerheten hos bevakningsansvariga myndigheter (dnr Ju2017/05788/SSK).

4 Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionens granskning ger värdefulla insikter om förekomsten av föråldrade it-system i statsförvaltningen, samt de risker som detta medför. Såsom framgår av redogörelsen nedan har regeringen vidtagit åtgärder och arbetat systematiskt under flera års tid för att följa upp och hantera flera av de risker som Riksrevisionen pekar på. Det pågående arbetet ligger enligt regeringens uppfattning väl i linje med Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer.

Riksrevisionens rekommendationer till regeringen avser främst åtgärder på en mer aggregerad och övergripande nivå. Regeringens redogörelse i detta avsnitt tar därför sikte på de mer övergripande åtgärder som vidtagits i förhållande till de statliga myndigheterna och går således inte in i detalj

på specifika åtgärder som har vidtagits vad gäller enskilda myndigheter. Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer riktade till enskilda myndigheter tar regeringen upp i myndighetsdialogerna för att säkerställa att myndigheterna vid behov vidtar lämpliga åtgärder.

Regeringens styrning av den statliga förvaltningens digitalisering

Regeringens styrning av den statliga förvaltningens digitalisering fokuserar på vilka egenskaper och förmågor som myndigheterna och deras it-system ska ha för att kunna bedriva en effektiv och säker verksamhet, erbjuda en bra digital service till enskilda och för att kunna samverka med andra aktörer. Det viktiga är inte åldern på systemet utan att systemet bidrar till en säker och kostnadseffektiv offentlig förvaltning med hög kvalitet. Åtgärder för att komma till rätta med problem med anledning av föråldrade it-system behöver ses i en bredare kontext där myndigheternas övergripande digitala mognad och möjlighet att hantera verksamhetsutveckling och livscykelhantering av it-system står i fokus. Genom att i högre grad ställa krav på egenskaper och förmågor, exempelvis avseende förvaltnings- eller sektorsgemensamt informationsutbyte, tvingas myndigheterna ändra arbetssätt och metoder, samt anpassa it-system som inte lyckas möta kraven. Detta leder i förlängningen till en nödvändig utfasning av föråldrade it-system.

Genom inrättandet av Myndigheten för digital förvaltning 2018 har regeringen förbättrat de långsiktiga förutsättningarna för en effektiv styrning och samordning av offentliga digitala system och insatser. Myndigheten har i uppgift att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig. Myndigheten har därmed en central roll för att regeringen ska kunna åstadkomma en mer sammanhållen styrning och för genomförandet av insatser på området. Myndigheten har även i uppgift att följa och analysera utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ska särskilt bistå regeringen med underlag för utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Myndigheten ska bedriva arbetet med digitalisering av den offentliga förvaltningen på ett sätt som säkerställer skyddet av säkerhetskänslig verksamhet och informations-säkerhet i övrigt samt skyddet av den personliga integriteten. Myndigheten är förhållandevis ny och det är ännu för tidigt att bedöma de långsiktiga effekterna av myndighetens arbete.

På en mer övergripande nivå har regeringen vidtagit åtgärder bl.a. för att komma till rätta med brister i myndigheternas möjligheter att utbyta information mellan system, något som är avgörande för att kunna utnyttja den fulla potentialen i den offentliga förvaltningens data. I det regeringsuppdrag om säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn som rapporterades den 15 augusti 2019 (dnr Fi2018/02150/DF, Fi2018/03037/DF och I2019/01061/DF) lämnade de sju ansvariga myndigheterna förslag till ett antal åtgärder för att säkerställa en ökad interoperabilitet, bl.a. i form av stärkta styrformer, gemensamma regler och principer samt framtagande av förvaltningsgemensamma byggblock. Regeringen fattade den 11 december 2019 beslut om att gå vidare med de åtgärder som myndigheterna föreslagit och uppdrog åt myndigheterna att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur

för informationsutbyte (dnr I2019/03306/DF). En ökad styrning i fråga om elektroniskt informationsutbyte med krav på interoperabilitet mellan olika myndigheter leder i förlängningen till att myndigheternas it-system behöver anpassas för att möta kraven. Samma logik kring nödvändiga systemanpassningar gäller även för de åtgärder regeringen vidtagit för att öka tillgängliggörandet av öppna data, bl.a. i form av ett regeringsuppdrag till Myndigheten för digital förvaltning om att öka den offentliga förvaltningens förmåga att tillgängliggöra öppna data, bedriva öppen och datadriven innovation samt använda artificiell intelligens (dnr I2019/01416/DF).

Regeringen har vidare fattat beslut om att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att kartlägga och analysera statliga myndigheters behov av säker och kostnadseffektiv it-drift samt hur dessa behov tillgodoses (dir. 2019:64). Utredaren ska bl.a. lämna förslag på mer varaktiga former för samordnad it-drift för den statliga förvaltningen. En viktig utgångspunkt för utredaren är den försöksverksamhet avseende samordnad och säker statlig it-drift som på uppdrag av regeringen bedrivits av Försäkringskassan sedan 2017 (dnr Fi2017/03257/DF), där sex myndigheter hittills har anslutit sin it-drift. Genom en ökad samordning av den statliga it-driften ställs krav på anslutande myndigheter att anpassa sina it-system så att dessa kan fungera i en mer standardiserad och gemensam it-driftsmiljö.

Utöver dessa övergripande insatser har regeringen vidtagit flera konkreta sektors- och myndighetsspecifika åtgärder som syftar till att öka säkerheten och effektiviteten i myndigheters digitala service, vilket indirekt ställer krav på anpassning av föråldrade it-system. Några exempel på sådana åtgärder från regeringen är arbetet med Vision e-hälsa 2025, digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen samt rättsväsendets informationsförsörjning och det råd för digitalisering av rättsväsendet som kommer att inrättas den 1 september 2020 enligt förordningen (2019:1283) om rättsväsendets digitalisering.

Uppföljning och utvärdering

Regeringen har vidtagit flera åtgärder i syfte att åstadkomma en bättre uppföljning och utvärdering av myndigheternas digitalisering. Under flera år har särskilt fokus legat på myndigheternas strategiska it-projekt och därtill har det genomförts it-mognadsmätningar av de större statliga myndigheterna.

ESV har på uppdrag av regeringen under flera år följt myndigheternas it-kostnader och hur mycket resurser respektive myndighet lägger på att förvalta befintliga system i relation till att utveckla nya (dnr N2015/738/ITP och N2016/01642/EF). Dessutom har ESV följt strategiska it-projekt hos flera myndigheter. ESV konstaterar att merparten av myndigheternas strategiska it-projekt har fokus på att ersätta eller modernisera befintliga system för att undvika föråldrade tekniska lösningar. Ansvaret för den fortsatta uppföljningen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen ligger numera på Myndigheten för digital förvaltning. Myndigheten lämnade i maj 2019 en rapport till regeringen om myndigheters strategiska it-projekt, it-kostnader och mognad, där

myndigheten konstaterar en positiv utveckling av myndigheternas digitala mognad, men att utvecklingen går långsamt.

Regeringen har vidare i regleringsbrevet för 2020 uppdragit åt Myndigheten för digital förvaltning att lämna en samlad analys och bedömning av digitaliseringen i den offentliga förvaltningen. Den 15 december 2020 ska myndigheten inkomma med sin analys.

Regeringen utvecklar löpande myndighetsstyrningen och uppföljningen på digitaliserings- och informationssäkerhetsområdet. Regeringen har bl.a. tagit initiativ till fler och tydligare dialoger med myndigheterna och flera myndigheter har även fått återrapporteringskrav kopplade till digitaliserings- och informationssäkerhetsområdet i regleringsbreven. Sedan 2017 har regeringen i regleringsbreven uppdragit åt flera myndigheter att redovisa de viktigaste verksamhets- och it-utvecklingsinsatser som har genomförts under året. I enskilda fall har uppföljningskraven riktats till flera myndigheter inom en specifik samhällsprocess och återrapporterats i form av en gemensam redovisning. Under samma period har även flera myndigheter fått återrapporteringskrav som avser deras systematiska arbete med informationssäkerhet och säkerhetsskydd. Återrapporteringen från myndigheterna har bl.a. följts upp inom ramen för de årliga myndighetsdialogerna.

Ett mål i regeringens nationella strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213) är att statliga myndigheter ska ha kännedom om hot och risker, ta ansvar för sin informationssäkerhet och bedriva ett systematiskt informationssäkerhetsarbete. Att hantera eventuella risker och brister till följd av föråldrade it-system ingår i detta. För att bättre kunna följa utvecklingen inom statsförvaltningen uppdrog regeringen i september 2019 åt MSB att ta fram en struktur för uppföljning av det systematiska informationssäkerhetsarbetet i den offentliga förvaltningen (dnr Ju2019/03058/SSK). Uppdraget syftar till att ge regeringen en samlad bedömning av nivån på informations- och säkerhetsarbetet i den offentliga förvaltningen. Men ännu viktigare är att de myndigheter som deltar i uppföljningarna också ska få en bedömning av vilken nivå de befinner sig på och förslag på hur de kan utveckla sitt informationssäkerhetsarbete.

Stöd till myndigheterna

Regeringen arbetar sedan flera år systematiskt med att höja den digitala mognaden inom statsförvaltningen, bl.a. genom olika former av stöd och ramverk.

Regeringen uppdrog åt ESV i regleringsbrevet för 2017 att tillsammans med ett antal myndigheter undersöka möjligheten att använda ett gemensamt och internationellt accepterat ramverk för att bland annat kunna jämföra it-kostnader och kundnöjdhet samt att ta till vara digitaliseringens möjligheter. ESV lämnade i sin slutrapport (ESV 2018:28) rekommendationer om fortsatta pilotprojekt kring införande av ramverket Technology Business Management (TBM). Ramverket har bl.a. utvärderats av Försäkringskassan inom ramen för uppdraget att erbjuda samordnad och säker statlig it-drift. I slutrapporten rekommenderade ESV vidare att ansvaret för den fortsatta utvärderingen av ramverket skulle övergå till Myndigheten för digital förvaltning. Vidare har

Regeringskansliet genom en överenskommelse 2017 med Göteborgs universitet om utveckling av uppföljningsramverk även fått in förslag om framtagandet av ett webbaserat verktyg för mätning av digital mognad (dnr Fi2017/01676/DF). Regeringens bedömning är att frågor om metoder och eventuella stöd för uppföljning av it-kostnader, it-investeringar och digital mognad bör hanteras samlat inom ramen för Myndigheten för digital förvaltnings uppföljningsansvar.

Regeringen har tillsatt en expertgrupp för digitala investeringar med fokus på att stödja ett antal utpekade myndigheter i deras arbete med strategiska utvecklingsprojekt. I expertgruppens slutrapport (SOU 2018:72) lyftes frågan om myndigheternas tekniska skulder och konsekvenserna av dessa. Av rapporten framgår också att många myndigheter är väl medvetna om problematiken med teknisk skuld och att de arbetar strategiskt med översyn av myndighetens plattformar och arkitektur. Sedan 2018 har Myndigheten för digital förvaltning ansvar för expertgruppen för digitala investeringar och ska ge stöd till den offentliga förvaltningen vid digitala investeringar av större eller strategisk karaktär.

Inom informations- och cybersäkerhetsområdet har regeringen även vidtagit åtgärder för att öka stödet till myndigheternas systematiska informationssäkerhetsarbete. Under hösten 2019 uppdrog regeringen åt MSB att genomföra riktade utbildningsinsatser till statliga myndigheter, kommuner och landsting för att höja nivån på informations-säkerhetsarbetet i offentlig sektor (dnr Ju2019/03057/SSK). MSB ska även vid behov särskilt utveckla stöd till mindre myndigheter. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2021. Uppdraget bygger vidare på ett tidigare uppdrag till MSB att uppdatera och vidareutveckla det metodstöd på informationssäkerhetsområdet som är riktat mot kommuner samt att genomföra riktade utbildningsinsatser mot kommuner, landsting och länsstyrelser (dnr Ju2018/02265/SSK).

Även inom ramen för myndigheternas frivilliga samverkan har flera stödinsatser genomförts. eSamverkansprogrammet (eSam), där 25 myndigheter och Sveriges Kommuner och Regioner ingår som medlemmar, har tagit fram flera vägledningar avseende digital samverkan och verksamhetsutveckling ur både tekniska, organisatoriska, säkerhetsmässiga och juridiska perspektiv. Vidare har eSam tagit fram ett svenskt ramverk för digital samverkan, som bygger på Europeiska kommissionens interoperabilitetsramverk (European Interoperability Framework – EIF). Ramverket innehåller flera principer och rekommendationer som vid tillämpning får både direkt och indirekt effekt på myndigheternas förmåga att hantera utmaningar med föråldrade it-system. Ramverket kommer att överlämnas till Myndigheten för digital förvaltning för förvaltning och vidareutveckling.

Sedan flera år tillbaka finns även en vägledning i nyttorealiserings som ursprungligen tagits fram inom e-delegationen. Vägledningen innehåller ett ramverk och en verktygslåda för organisationer att utgå ifrån vid införande eller vidareutveckling av arbetet med nyttorealiserings, i syfte att säkerställa att de it-investeringar som myndigheterna gör är effektiva och skapar nytta. Vägledningen förvaltas numera av Myndigheten för digital förvaltning.

Med dessa åtgärder anser regeringen att granskningsrapporten är slutbehandlad.

Infrastrukturdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 februari 2020

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Johansson, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Eriksson, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Ernkrans, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko

Föredragande: statsrådet Ygeman

Regeringen beslutar skrivelse 2019/20:82 Riksrevisionens rapport om föråldrade it-system i statsförvaltningen